

Zpráva o návrhu nařízení Evropského Parlamentu a Evropské Rady o předávání řízení v trestních věcech

Autor: Evropská Komise (23. ledna 2024)

Zdroj: [Zpráva Evropského parlamentu](#)

Souhrn

V současné době si členské státy Evropské Unie (dále jen „EU“) mezi sebou trestní řízení předávají za použití mnoha různých právních nástrojů, protože neexistuje jednotný právní rámec platný pro celou EU. Většina členských států se proto opírá o Evropskou úmluvu o vzájemné pomoci ve věcech trestních, podle níž je předávání převážně neregulované a podléhá vnitrostátním právním předpisům. V roce 1990 podepsaly členské státy dohodu o předávání trestního řízení, která však dosud nevstoupila v platnost.

O opatření pro předávání řízení se diskutovalo od té doby, co vstoupila v platnost Lisabonská smlouva, která změnila způsob předkládání a přijímání pravidel EU v oblasti trestního práva. Tento návrh plní cíle stanovené ve strategii EU pro boj proti organizované trestné činnosti, v níž se zdůrazňuje, že předání trestního řízení je důležitým nástrojem, který by posílil boj proti zločinným společením, která působí v členských státech napříč EU.

Jelikož návrh se týká přeshraničních postupů, kde jsou vyžadována jednotná pravidla, předkládá Evropská Komise (dále jen „EK“) návrh nařízení, které je přímo použitelné ve všech členských státech a závazné v celém rozsahu. Zaručuje tak tedy společné uplatňování pravidel v celé EU a jejich vstup v platnost ve stejnou dobu. Zajišťuje právní jistotu, neboť předchází rozdílným výkladům v členských státech, a tím pádem právní roztržičnosti.

Šíření přeshraniční kriminality a zejména závažné kriminality páchané organizovanými skupinami nezbytně vyžaduje potřebu prosazování nových kroků, které by naplnily mezery v evropské legislativě. To je zvláště důležité při vyšetřování nadnárodních zločinů páchaných organizovanými zločineckými skupinami, jako je obchodování s drogami, pašování migrantů, obchodování s lidmi, obchodování se střelnými zbraněmi, environmentální kriminalita, počítačová kriminalita nebo praní špinavých peněz.

Zvýšený počet těchto případů vede k situacím, kdy několik členských států má pravomoc vyšetřovat a postavit před soud stejné nebo související trestné činy. Současný roztržičný právní rámec však přináší v praxi několik právních problémů a obtíží, v důsledku čehož je předávání řízení do jiného členského státu často těžkopádným, a ne vždy úspěšným postupem. Předávání řízení je tak sice považováno za základní kámen soudní mezinárodní spolupráce, ale dosud bylo z velké části imunní vůči vlivu zákonodárce EU.

Vnitrostátní soudní systémy čelí četným praktickým výzvám, pokud jde o předávání trestního řízení. Tento seznam obsahuje odlišná pravidla pro dokazování, náklady a kvalitu překladů, nedostatek konzultací a koordinace, jakož i lhůty pro rozhodnutí, která mají být přijata. Existuje proto naléhavá potřeba nového nástroje, posilujícího soudní spolupráci mezi členskými státy, který stanoví jasná pravidla pro předávání trestního řízení z jednoho členského státu do druhého. Harmonizace v této oblasti bude důležitý krok vpřed a usnadní řádný výkon spravedlnosti, zabrání beztrestnosti, zabrání porušování zásady *ne bis in idem* a zajistí účinný boj proti přeshraniční trestné činnosti.

Existuje shoda na jasné potřebě právních předpisů, které pomohou vyloučit paralelní řízení a překrývající se jurisdikce, ke kterým dochází v situacích, kdy byl trestný čin spáchán na území několika členských států nebo kdy k účinkům trestného činu dochází na území několika členských států. Cílem aktuálního návrhu EK proto je stanovit společná pravidla pro předávání trestního řízení s cílem zvýšit účinnost v boji proti přeshraniční trestné činnosti a zajistit, aby trestný čin vyšetřoval nebo stíhal členský stát s nejlepším postavením. K tomu se zejména:

- stanoví seznam společných kritérií pro předávání řízení spolu s důvody pro zamítnutí takového předání,
- stanoví vhodnější prostor pro předání trestního řízení, aby nebránilo vyšetřování, a to navržením praktického přístupu a upřesněním, že toto nařízení se vztahuje na všechny případy v EU týkající se podezřelých,
- rozšiřuje definice obětí na právnické osoby tak, aby zahrnovala subjekty, které utrpěly újmu nebo hospodářskou ztrátu v přímém důsledku trestného činu,
- objasňuje roli a práva podezřelých nebo obviněných osob v řízení o předání trestního řízení tím, že zdůrazňuje, že negativní stanovisko podezřelé nebo obviněné osoby k předání trestního řízení nebrání předání, neboť takové rozhodnutí spočívá s příslušným orgánem v dožádaném členském státě,
- stanoví pravidla týkající se nákladů na překlad a dopadů předání řízení,
- vyjasňuje zájmy obětí a práv, která jim v procesu předávání řízení připadají tím, že již jedna oběť, a nikoli pouze „většina obětí“, může navrhnout předání trestního řízení,
- zdůrazňuje, že podezřelá nebo obviněná osoba může být informována o zamýšleném předání trestního řízení pouze tehdy, pokud by tato informace nenarušila vyšetřování,
- navrhuje lhůty, které by umožnily efektivnější a rychlejší rozhodnutí o předání trestního řízení,
- stanoví povinnost konzultací mezi dožadujícím a dožádaným orgánem před vydáním žádosti o předání trestního stíhání,
- zavádí nové ustanovení vyžadující koordinaci mezi dožádaným orgánem a dožadujícím orgánem po předání, s ohledem na přijatá prozatímní opatření.